

Holland Festival '75

Tempel- en Maskerdansen
uit India

Amsterdam – Tropeninstituut – woensdag 4 juni – 20.15 uur
Scheveningen – Circustheater – donderdag 5 juni – 20.15 uur
Nijmegen – Stadsschouwburg – vrijdag 6 juni – 20.15 uur
Groningen – Stadsschouwburg – zaterdag 7 juni – 20.15 uur
Amsterdam – Tropeninstituut – zondag 8 juni – 15.00 uur
Rotterdam – Schouwburg – maandag 9 juni – 20.15 uur

dansers Kama Dev, Bala Guttula
Anupama Naidu, Urvasee

musici C. P. Venkatesan, fluiten
S. R. Govindarajan, trommen
Kumari Padmini, zang
Mohan Mahankali, nattuvangam
(cymbalen)

programma

1. Inwijding – Bharata Natyam

(Gehele gezelschap)

Ranga Puja : in een ritueel wordt de goden verzocht het toneel en de voorstelling die de dansers zullen geven te zegenen.

Alarippu – talam : khanda (5) : in een dans op het ritme van de lettergrepen die de tromslagen aanduiden, wijden de dansers hun lichaam en ziel aan God.

2. Swarajati – Kuchipudi

ragam : atana ; talam : adi (8) * (*Kama Dev, Bala Guttula en Anupama Naidu*)

Een abstracte dans op basis van swara's (noten) en jati's (ritmische structuren).

3. Kautwam – Bharata Natyam

ragam : hamsadwani ; talam : adi (8) * (*Urvasee*)

Deze dans maakte deel uit van het tempelritueel. Het is een loflied waarin de kenmerken van Shiva, de God van de dans, worden uitgebeeld.

4. Lekha – Kuchipudi

ragam : arabhi ; talam : adi (8) * (*Bala Guttula*)

Krishna heeft Satyabhama, die verliefd op hem is, verlaten.

Vol wroeging beschrijft zij in een brief haar lot en smeekt Krishna in haar armen terug te keren. Als de brief klaar is ziet Satyabhama voortekens die betere tijden aankondigen. Daarom danst zij vol vreugde.

5. Dasavataram – Kuchipudi

ragam : mohana ; talam : tripata (6) * (*Kama Dev*)

Om de wereld te redden van dreigend onheil heeft God Vishnu zich in de loop der tijden in 10 verschillende gedaanten op aarde gemanifesteerd : vis, schildpad, zwijn, narasimha (leeuwmens), dwerg, Bhargava Rama met de bijl, Rama, Balaram met de ploeg, Boeddha en tenslotte de incarnatie van de toekomst: Kalki, gezeten op een wit paard.

6. Sanchara Dadhara – Kuchipudi

ragam : ragamalika ; talam : adi (8) * (*Anupama Naidu*)

Een dans gebaseerd op een van de hymnen uit de Gita Govinda van Jayadeva. Ondanks het feit dat de herdersgod Krishna zich ook tot de andere gopi's – herderinnetjes – voelt aangetrokken, bemint Radha Hem met hart en ziel op een zuivere en verheven wijze.

7. Tarangam – Kuchipudi

ragam : mohana ; talam : adi (8) * (*Gehele gezelschap*)

Plagerijen die Krishna in zijn jeugd bedreef, zoals beschreven in het dichtwerk 'Krishna Leela Tarangani' van Yati Narayana Thirtha.

Getoond wordt o.a. het stelen van de uit melk gekarde boter tijdens de slaap van de herderinnetjes en het verbergen van de kleren van de gopi's, als zij aan het baden zijn in de rivier. Tot slot worden gecompliceerde voetenritmes uitgevoerd, balancerend op een koperen schaal.

* ragam : de naam van het melodiepatrioon, waarop de begeleidende muziek is gebaseerd

talam : de ritmische structuur met het aantal teleenheden

pauze

8. Mayura – Chhau

(Kama Dev)

Een weergave van de uitbundige vreugde van de pauw bij de komst van de regentijd. In gestyleerde, bevallige bewegingen worden de trots en hartstocht van de pauw uitgebeeld. Een prachtige paringsdans vol erotische vervoering.

9. Vedalira – Kuchipudi

ragam : kedaragoula ; talam : adi (8) * (Bala Guttula en Anupama Naidu)

Madhuravani en Devadevi, twee courtisanes, maken zich op om een asceet te verleiden, die in een aangrenzende tuin aan het mediteren is. De twee zusters wedijveren met elkaar in verleidingskunst, terwijl zij in hun loop achtereenvolgens een zwaan, een hert en een twijg, wuivend in de wind nabootsen.

10. Anada Natamadurva – Bharata Natyam

ragam : purvakalyani ; talam : rupaka (6) * (Kama Dev)

In deze kosmische dans van Shiva worden zijn kenmerken uitgebeeld : de maan-sikkel in zijn haar, het tijgervel rond zijn middel en de olifantshuid over zijn schou- ders. Hij is de God van het ritme ; zijn lichaam is met as bedekt en slangen kronke- len zich er omheen. De rivier de Ganges ontspringt aan zijn haardos. Zijn hals is blauw door het drinken van het vergif en hij is getooid met een guirlande van schedels. Shiva, de God van de dans, redt ieder die zijn toevlucht tot hem neemt.

11. Krishna Sabdam – Kuchipudi

ragam : mohana ; talam : adi (8) * (Urvasee)

Een weergave van het zoeken van de ziel naar de Allerhoogste door Vasakasajjika, een van de acht typen van romantisch hoofdpersonen, zoals beschreven in het klassieke werk over de toneelkunst, dans en muziek, de Bharata Natya Sastra uit het begin van onze jaartelling.

Vasakasajjika brengt een offerande van Sandelpasta, betelbladeren en bloemen. Zij beschrijft haar goddelijke geliefde Krishna als volgt : Gij, die onovertroffen zijt in schoonheid, die de harten steelt van alle meisjes, Gij, verheven minnaar, neem mij tot U.

12. Jayamu Jayamu – Kuchipudi

ragam : bilahari ; talam : adi (8) * (Kama Dev en Bala Guttula)

Een dans ter ere van Saraswati, de godin van de Wijsheid, Manmatha, de god van de liefde, de Natuur en Siddhendra Yogi, de grondlegger van de Kuchipudi dansstijl.

13. Parulanmata – Kuchipudi

ragam : kapi ; talam : rupaka (6) * (Anupama Naidu)

Deze dans toont hoe een vrouw, die moeilijkheden heeft met haar echtgenoot, hem vraagt niet af te gaan op de roddelpraat van anderen. Is hij soms betoverd en gehypnotiseerd door een andere vrouw, dat hij alles gelooft, wat die ander zegt? – 'O, Dharmapuri, Heer van de Gerechtigheid, luister slechts naar mij en maak mij de Uwe.'

14. Thillana – Kuchipudi

ragam : hindolam ; talam : adi (8) * (Gehele gezelschap)

Een ritmische levendige dans vol vreugde, ter ere van Siddhendra Yogi, de grond- legger van de Kuchipudi stijl.

Mangalam

religieuze slotzang

**Kam Dev in Tempel- en
Maskerdansen uit India
met dansers en musici**

programma

Drie klassieke dansstijlen

Bharata Natyam
(Tanjore-tempeldansen)

Kuchipudi
(Andhra Pradesh)

Chhau Maskerdansen
(Seraikella)

Kama Dev

Kama Dev en zijn ensemble in Tempel- en Maskerdansen uit India

De Indiase danser Kama Dev uit Madras beoefent een van de verfijndste kunstvormen ter wereld.

Drie klassieke dansstijlen uit India staan op het programma: de Bharata Natyam, de Kuchipudi-dans en de Chhau-dansen uit Seraikella. De tempeldansen uit Tanjore in Zuid-India (Bharata Natyam) zijn ritueel en devoot naar vorm en inhoud; zij symboliseren de liefde. In het bijzonder de liefde van de ziel die zoekt naar vereniging met het goddelijke – een thema dat ook in de erotische Tantra-kunst wordt aangeraakt.

Kuchipudi is de klassieke dansstijl uit Andhra Pradesh, geconcentreerd rond Krishna, de 'Blauwe God'. De tot diep in de geschiedenis teruggaande Kuchipudi-dans is gebaseerd op ronde, vloeiende bewegingen en is even gracieus als ingewikkeld van ritme. Opvallend in deze dansstijl zijn de dynamiek en de snelheid van uitvoering. Een belangrijk accent ligt op het mededeelbaar maken van gevoelens door gelaatsexpressie ('abhinaya').

De gemaskerde Chhau-dansen zijn enkele jaren geleden in het Holland Festival door een groep uit Purulia met veel succes gedemonstreerd. Kama Dev brengt nu de hofstijl van Seraikella. Om de stemming van deze dans uit te beelden heeft de danser alleen de beschikking over zijn lichaam als instrument, want door de maskers vervalt de 'abhinaya' en ook de 'mudra' ('taal van de handen') blijft in de Chhau-dans buiten beschouwing. Het gebied Seraikella, waar Chhau oorspronkelijk vandaan komt, was vroeger een deel van Orissa maar behoort nu bij Bihar.

Kama Dev

Kama Dev heeft een lange leerschool doorgemaakt bij de vele guru's die hem in deze dansstijlen onderwezen. Hij treedt vaak op in India en maakte zijn Europese debuut in 1970 in Musée Guimet in Parijs. Nadien trad hij in vermaarde festivals op, zoals Spoleto, Shiraz-Persepolis en nu in het Holland Festival. Zijn optreden staat mede onder auspiciën van het Tropeninstituut in Amsterdam, waar tijdens het Holland Festival een boeiende tentoonstelling van Tantra-kunst te zien is.

Met Kama Dev komen onder meer naar Nederland de jonge Kuchipudi-danseres Bala Guttula, die in het Holland Festival haar Europese debuut maakt; de veelzijdige jonge danseres Anupama Naidu, die in 1974 uitblonk op het Festival voor Jonge Danskunstenaars, georganiseerd door de Nationale Akademie voor muziek en dans in India en de Bharata Natyam-danseres Urvasee, die zich in de Kuchipudi-stijl heeft gespecialiseerd.

De begeleidende musici zijn C. P. Venkatesan (fluit), S. R. Govindarajan (trommen), Kumari Padmini (zang) en Mohan Mahankali (cymbalen), een danser, leraar en musicus die zelf uit het dorp Kuchipudi in Andhra Pradesh afkomstig is.